

ผู้ชนะ 10 คิด

ค้นพบพลังแห่งความคิดที่ซ่อนอยู่ในตัวคุณ
กับชุดหนังสือพัฒนาความคิดที่สมบูรณ์แบบ และชายดีที่สุด

การคิดเชิง สังเคราะห์

SYNTHESIS-TYPE THINKING

...พลาณภาพแห่งการผสมผสานความคิด...

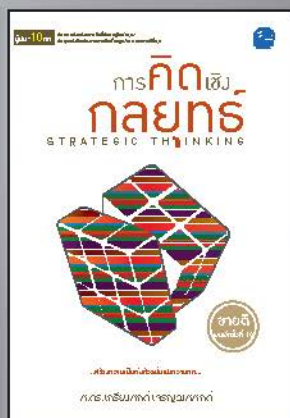
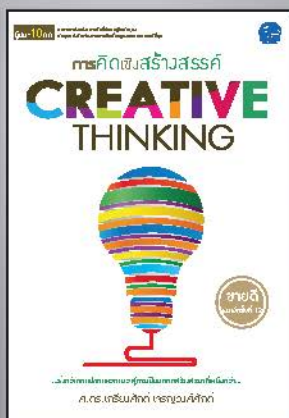
ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

ဆုတောင်း

တစ်ခါတစ်ရံ

ถ้าหยุดคิด! อาจหมายถึง คุณกำลังเดินถอยหลัง

ผู้ชนะ 10 คิด

กับพบพลังแห่งความคิดที่ซ่อนอยู่ในตัวคุณ
กับชุดหนังสือพัฒนาความคิดที่สมบูรณ์แบบ และขายดีที่สุด

สายพานำคิด
การคิดเชิงพาณัช
การคิดกลยุทธ์
การคิดเชิงสร้างสรรค์
การคิดเชิงไบทักษ์
การคิดเชิงประยุกต์
การคิดเชิงเปรียบเทียบ
การคิดเชิงวิเคราะห์
การคิดเชิงสังเคราะห์
การคิดเชิงอนาคต
การคิดเชิงบูรณาการ

แหล่งแห่งปัญญาล้ำค่าที่หาได้ในตัวคุณเอง
กล้าคิด กล้าสงสัย กล้าท้าทาย เพื่อพิสูจนข้อเท็จจริง
สร้างความเป็นต่อด้วยชั้นเชิงความคิด
ยิ่งกว่าการคิดแปลกแหวกแนว สู่การเป็นนักคิดสร้างสรรค์ที่เหนือกว่า
เมื่อความคิดจับต้องได้ อะไรก็ง่าย
เคล็ดลับการปรับความคิดให้กับชีวิตและสถานการณ์
รู้หลักคิดเทียบ ได้เปรียบทุกสถานการณ์
ตีให้แตก แยกแยะถึงแก่น
พลาบุภาพแห่งการผสานความคิด
เริ่มจากอดีต เข้าใจปัจจุบัน รู้ทันอนาคต
มองรอบทิศ คิดรอบด้าน

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

โดย บริษัท ชัคเซส พับลิชชิง จำกัด

ห้ามลอกเลียนแบบ หรือดัดแปลงส่วนใดส่วนหนึ่งของ
หนังสือเล่มนี้ รวมทั้งการจัดเก็บ ถ่ายทอด สแกน
บันทึก ถ่ายภาพ ไม่ว่าในรูปแบบหรือวิธีการใดๆ
ในกระบวนการอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ได้รับอนุญาต
เป็นลายลักษณ์อักษรจากทางเจ้าของสิทธิ
ยกเว้นเพื่อการประชาสัมพันธ์ เท่านั้น

 095-714-8737

ช่องทางการติดต่อ

 @Successpublisher

 Successpublisher

 www.successpublisher.com

การคิดเชิงสังเคราะห์

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

พิมพ์ครั้งที่ 1	ตุลาคม ปี 2545	พิมพ์ครั้งที่ 2	กันยายน ปี 2546
พิมพ์ครั้งที่ 3	ตุลาคม ปี 2549	พิมพ์ครั้งที่ 4	มีนาคม ปี 2554
พิมพ์ครั้งที่ 5	มิถุนายน ปี 2561	พิมพ์ครั้งที่ 6	พฤษภาคม ปี 2563

สงวนลิขสิทธิ์ © ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2558

ห้ามคัดลอก ถ่ายเอกสาร หรือพิมพ์ หรือนำไปเก็บในระบบที่สามารถถ่ายเทข้อมูลได้
ไม่ว่าแบบหรือทั้งหมดยกเว้นสิ่งอื่น โดยไม่ได้รับอนุญาตจากบริษัท ชัคเชส พับลิชชิง จำกัด

จัดพิมพ์โดยและจัดจำหน่ายโดย

บริษัท ชัคเชส พับลิชชิง จำกัด

87/110 ซ. สุขุมวิท 63 (เอกมัย) แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา
กรุงเทพฯ 10110 โทร 095-7148-737

Successpublisher @Successpublisher

สำหรับห้องสมุด

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.

การคิดเชิงสังเคราะห์-- พิมพ์ครั้งที่ 6.-- กรุงเทพฯ : ชัคเชส, 2563.

159 หน้า.-- (คิด 4 ทิศ).

1. ความคิดและการคิด. I. ชื่อเรื่อง.

153.42

ISBN 978-616-8198-47-6

QR Code Scan

ต้องการหนังสือเล่มนี้จำนวนมาก

ขอทราบรายละเอียด ติดต่อฝ่ายการตลาด

บริษัท ชัคเชส พับลิชชิง จำกัด

โทร 095-7148-737 Line: @successpublisher

ขอขอบคุณ f0nt.com เอื้อเฟื้อฟอนต์สวยๆ ในเล่มนี้

คำนิยมโดย

พล.ต.อ.เกา สารสิน VII

ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ IX

คำนำ XI

บทที่ 1 ความหมายของการสังเคราะห์ 1

บทที่ 2 ความหมายของการคิดเชิงสังเคราะห์ 15

บทที่ 3 เหตุใดเราจึงต้องคิดเชิงสังเคราะห์ ? 23

บทที่ 4 คิดสังเคราะห์เพื่อสร้างสรรค์...สิ่งใหม่ 37

บทที่ 5 คิดสังเคราะห์เพื่อสร้างสรรค์...แนวคิดใหม่ 47

บทที่ 6 การพัฒนาทัศนคติ
และนิสัยนักคิดเชิงสังเคราะห์ 71

บทส่งท้าย 83

บรรณานุกรม 87

ด้วยระลึกถึง

ศาสตราจารย์ สัญญา ธรรมศักดิ์

ผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรม

ศิวะ

คำนิยมโดย

พล.ต.อ.เกา สารสิน

อธิตรอนนายกรัฐมนตรี

ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ เป็นทั้งอาจารย์ นักวิชาการ นักปราชญ์ ผู้รอบรู้ หนังสือของ ดร.เกรียงศักดิ์ จึงเป็นหนังสือที่มีคุณค่า และสร้างสรรค์ คุณประโยชน์ให้กับสังคม ประเทศชาติบ้านเมืองด้วยวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ผนวกกับการเป็นคนช่างคิด ช่างสังเกต ช่างจดจำ จึงทำให้ ดร.เกรียงศักดิ์ ผลงานเขียนได้หลายอรรถรส ซึ่งนอกจากจะเสนอแนวความคิดที่หลากหลายในมุมมองต่าง ๆ แล้ว ยังสอดแทรกหลักปฏิบัติที่ก่อปรด้วยหลักธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริตต่อสังคมและประเทศชาติบ้านเมืองอีกด้วย

หนังสือ “การคิดเชิงสังเคราะห์” เป็นหนังสือที่มีคุณค่าอีกเล่มหนึ่งที่ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียนขึ้นเพื่อกระตุ้นให้เห็นวิธีการคิดในอีกมิติหนึ่ง เป็นกระบวนการความคิดที่ละเอียด สามารถนำมาจัดให้เป็นระบบระเบียบ โดยการทำข้อมูลที่หลากหลายจากที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันได้จากการอ่าน การได้ยิน ได้ฟัง หรือจากปัญหาต่าง ๆ นำมาจัดหมวดหมู่ หลอมรวม ผสมผสาน เชื่อมโยง สร้างสรรค์ ผลงานใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร สังคม และประเทศชาติ ได้อย่างมากมาย เพียงแต่เราจะต้องพัฒนาทักษะความคิดให้กว้างไกล แล้วนำมาสังเคราะห์ใหม่ ซึ่งแนวความคิดนี้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และชีวิตการทำงานให้ประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

ผมขอแสดงความชื่นชมในผลงานของ ดร.เกรียงศักดิ์ และขอให้สร้าง
ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติต่อไป

พล.ต.อ.

(เกา สารสิน)

ตัวอย่าง

คำนิยมโดย

ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์

อดีตประธานรัฐสภา และอธิการบดีมหาวิทยาลัยรังสิต

เส้นทางสู่การเป็น “ผู้ชนะ 10 คิด”

คนเราทุกวันนี้ผู้ที่ฟัง พูด อ่าน เขียน ให้แตกฉาน ช่วยให้การปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ หรือการสร้างสรรค์ผลงานให้โดดเด่นได้นั้นมีน้อย ส่วนใหญ่อาจจะเป็นเพราะเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป ใจเร็วด่วนได้ หรือไม่ก็ขาดสติสัมปชัญญะ ขาดความยั้งคิด ไม่คิดทบทวนให้ดีก่อนพูดหรือก่อนกระทำการใด ๆ เส้นทางสู่การเป็น “ผู้ชนะ 10 คิด” ดังที่อาจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ฯ สาธกไว้ในหนังสือลายแทงนำทางเล่มนี้จึงดูมีดม่นไม่สว่างไสวเท่าที่ควร

นักปรัชญาเมธี นักปราชญ์ราชบัณฑิต นักประดิษฐ์หลากหลายเชื้อชาติหลากหลายภาษา ผู้ที่สร้างสรรค์แนวคิดใหม่ นวัตกรรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในโลกจนเป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติโดยรวมนั้น ล้วนเป็นนักคิด นักค้นคว้า แยกแยะ เชื่อมโยง ถักทอ ผสมผสาน หลอมรวมมิติต่าง ๆ ของความคิดแบบรวบยอดออกมาเป็นแนวคิดใหม่ ประดิษฐ์กรรมใหม่ หรือนวัตกรรมที่ก่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต รวมทั้งเสริมสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

ผลงานของ ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ฯ ในรูปของหนังสือชุด 11 เล่ม นำด้วยเล่มแรก “ลายแทงนักคิด” และตามมาด้วยเล่มนี้คือ “การคิดเชิงสังเคราะห์” นั้น นับว่ามีประโยชน์ต่อผู้อ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียน นักศึกษา และผู้ที่อยู่ในวัยทำงานที่เปี่ยมด้วยพลังสร้างสรรค์ เป็นเสมือนลายแทงนำทางไปสู่ความ

สำเร็จ ด้วยการทำความเข้าใจกับกระบวนการคิดในมิติต่าง ๆ แบบรวบยอด
ถ้าจะให้ได้ประโยชน์สูงสุด ควรติดตามอ่านและทำความเข้าใจให้ครบถ้วน
กระบวนการ สำหรับสถาบันการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ห้องสมุด
สำนักงาน และธุรกิจใหญ่น้อย พึงมีหนังสือชุดนี้ไว้ให้นักเรียน นักศึกษา และ
พนักงานได้มีโอกาสเข้าถึง เพื่อที่จะได้ระดมพลังสร้างสรรค์ที่แฝงอยู่ในกำลัง
คนของเราออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างเต็มที่

ขออวยพรให้การจัดทำหนังสือชุดลายแทงนักคิด และหนังสือ “การคิด
เชิงสังเคราะห์” เล่มนี้ ประสบความสำเร็จดังเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์ทุก
ประการ

ศิวอัยวัฒน์
ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์

คำนำ

ความเข้าใจในความหมายของการสังเคราะห์ในบริบทสังคมไทยนั้น ยังจำกัดตัวอยู่ในวงแคบ โดยส่วนใหญ่จะถูกนำมาใช้ในแวดวงเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เป็นสำคัญ อาทิ นักเคมี นักชีววิทยา ฯลฯ ผ่านคำพูดที่จะได้ยินกันอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็น การสังเคราะห์แสงของพืช การสังเคราะห์สารเคมีบางประเภท เป็นต้น

แต่ในความเป็นจริงแล้ว มนุษย์มีความคุ้นเคยกับการสังเคราะห์ตลอดเวลา เพราะทุกสิ่งที่อยู่รอบกายเราจะเกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์เกือบทั้งสิ้น อาทิ

“รถยนต์สปอร์ตแสนสวย” ที่เราขับ เกิดจากการสังเคราะห์ส่วนประกอบย่อยต่าง ๆ เช่น เบาะนั่ง พวงมาลัย ล้อ เครื่องยนต์ กระจก ฯลฯ ผสมผสานกันเป็น...รถยนต์

“ข้าวผัด” ที่เรารับประทาน เกิดจากการสังเคราะห์ส่วนผสมต่าง ๆ เช่น ข้าว ผัก ไข่ น้ำมัน เนื้อ ฯลฯ รวมกันเป็น...ข้าวผัด

“สุนัข” สัตว์เลี้ยงตัวโปรดที่บ้าน เกิดจากการสังเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ เช่น หัวใจ สมอง ไบหู เท้า ดวงตา ฯลฯ หลอมรวมกันเป็น...สุนัข

“ตำราเรียน” ที่เราอ่าน เกิดจากการสังเคราะห์แนวความคิดต่าง ๆ ในแวดวงวิชาการ ถักทอกันเป็น...ตำราเรียน เป็นต้น

การสังเคราะห์จึงสามารถนำมาใช้ได้อย่างกว้างขวาง ทั้งการสังเคราะห์แนวคิดและการสังเคราะห์สิ่งของ โดยผ่านกระบวนการของการคิดเชิงสังเคราะห์ ซึ่งเป็นการสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีลักษณะกระจัดกระจาย ทำให้สามารถเข้าใจเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างคมชัดและครบถ้วน ก่อนจะนำไปปฏิบัติใช้ในชีวิตจริง ซึ่งย่อมส่งผลให้การตัดสินใจเลือกของเรา

มีความถูกต้องมากกว่า และสามารถนำไปปรับใช้ในการแก้ปัญหา หรือปรับใช้อย่างสร้างสรรค์ในสถานการณ์จริงได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ยังทำให้เราก้าวเข้าสู่การพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตัวเองและประเทศชาติ

การคิดเชิงสังเคราะห์เป็นการคิดอีกมิติหนึ่งที่คนทุกระดับในสังคมควรเรียนรู้วิธีคิด และเป็นหนึ่งในหนังสือชุด “ผู้ชนะ 10 คิด” ซึ่งผมได้นำเสนอวิธีการคิด 10 มิติที่ช่วยพัฒนาให้คนในสังคม “คิดเป็น” โดยในส่วนของมิติการคิดเชิงสังเคราะห์เล่มนี้มุ่งหมายให้ผู้อ่าน สามารถพัฒนาตนเองสู่การเป็น “นักคิดเชิงสังเคราะห์” ได้ เริ่มตั้งแต่การสร้างความเข้าใจในความหมาย การเรียนรู้วิธีการและเทคนิคที่จำเป็นในการคิด ตลอดจนการพัฒนาทักษะและลักษณะนิสัยของการเป็นนักคิดเชิงสังเคราะห์ อันจะทำให้เราสามารถพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ให้ก้าวหน้าและสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น การพัฒนาทักษะการคิดเชิงสังเคราะห์จึงเหมาะสมสำหรับทุกกลุ่มคน ทุกเพศ และทุกวัย ที่มีความต้องการพัฒนาการคิดของตนเองให้เก่งกล้าทางความคิด และมีใจปรารถนาอย่างแรงกล้าในการผลักดันตนเองก้าวหน้าขึ้นสู่ “นักคิดที่มีคุณภาพ” ในอนาคต

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

SYNTHESIS-TYPE ความคิดแบบ THINKING

01

ความหมาย
ของการสังเคราะห์

การสังเคราะห์ (synthesis) หมายถึง

การผสมผสานรวมกันอย่างกลมกลืนของส่วนประกอบต่าง ๆ จนกลายเป็นสิ่งใหม่ที่มีเอกลักษณ์และคุณสมบัติเฉพาะ

สิ่งใหม่ที่ได้จากการสังเคราะห์จะมีอยู่ 2 ลักษณะ กล่าวคือ

เป็นสิ่งใหม่ที่เกิดจากการ “หลอมรวม” ส่วนประกอบย่อยต่าง ๆ จนไม่สามารถมองเห็นส่วนประกอบต่าง ๆ เหล่านั้น

เหมือนดังความหมายที่แฮร์ริสันและแบรมสัน ให้ไว้ว่า การสังเคราะห์เป็นการรวบรวมสิ่งที่แตกต่างกันเข้าไว้ด้วยกัน ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่แตกต่างกันจากคุณสมบัติเดิม และไม่มีรูปทรงเดิมหลงเหลืออยู่ (Harrison & Bramson, 2002) อาทิ

ยาเม็ดประเภทต่าง ๆ

เราไม่รู้ว่ายานั้นมีส่วนผสมของตัวยาอะไรบ้าง ถ้าเราไม่อ่านส่วนผสมที่ข้างกล่อง เนื่องจากยานั้นถูกสังเคราะห์ขึ้นมาจากวัตถุดิบหลากหลายชนิด ผสมผสานกันจนมองไม่ออกว่ายานี้มีส่วนประกอบอะไรบ้าง

การสังเคราะห์แสงของพืช

ใบสีเขียวของพืชจะดูดแสงเข้ามาสังเคราะห์เป็นคลอโรฟิลล์ ไม่มี
ลักษณะเดิมหลงเหลืออยู่

เป็นสิ่งใหม่ที่เกิดจากการ “ถักทอ” องค์ประกอบย่อยต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

กลายเป็นสิ่งใหม่ที่มีคุณสมบัติเฉพาะ ซึ่งอาจยังมองเห็นองค์ประกอบ
ย่อยอยู่ แต่มีการนำมาถักทอและจัดเรียงในแกนโครงสร้างใหม่อย่างเหมาะ
สม อาทิ

การสร้างทฤษฎีใหม่

โดยการสังเคราะห์จากงานวิจัยที่มีผู้ทำวิจัยไว้แล้ว ข้อมูลจากเอกสาร
ข้อเขียนทางวิชาการ ข้อมูลสถิติ เหตุการณ์ที่ผู้เขียนได้รวบรวมไว้ มาสร้าง
เป็นทฤษฎีใหม่ที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน ซึ่งอาจยังคงเห็นองค์ประกอบ
ย่อย ๆ ที่นำมาใช้อยู่ภายใน แต่ผ่านการนำมาถักทอเชื่อมโยงเชิงเหตุผล
และจัดเรียงในรูปลักษณะใหม่แล้ว

การผลิตอุปกรณ์ใหม่สำหรับใช้เดินทาง

โดยมีส่วนแรกเป็นปากกาสำหรับเขียน ส่วนตรงกลางเป็นนาฬิกา และ
ส่วนบนเป็นไฟฉาย เป็นการสังเคราะห์วัสดุ 3 ชนิด ซึ่งโดยปกติแล้วทำ
หน้าที่แยกจากกันให้มาเป็นวัสดุที่ใช้ประโยชน์สำหรับการเดินทาง ฯลฯ

คำว่า “สังเคราะห์” ในภาษาไทยนั้น มักจะใช้กันในวงแคบ อาทิ ใน
กลุ่มนักวิทยาศาสตร์ นักเคมี นักวิชาการ โดยมักจะให้ความหมายของคำ
ว่าสังเคราะห์ในความหมายของสารประกอบทางเคมีที่มาทำปฏิกิริยากัน

มากกว่าที่จะใช้ในความหมายอื่น ๆ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของคำว่า สังเคราะห์ ไว้เพียงว่า

“ทำให้ธาตุสปีฏิกิริยาเคมีกันเป็นสารประกอบ
ทำให้สารประกอบสปีฏิกิริยาเคมีกันเป็นสารประกอบอื่น”

สิ่งนี้ถือเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คำว่า สังเคราะห์ ในสังคมไทยถูกนำมาใช้อย่างค่อนข้างจำกัด และคนทั่ว ๆ ไปอาจไม่ทราบความหมายที่แท้จริงว่าหมายถึงอะไร และจะนำมาใช้ในบริบทชีวิตประจำวันได้อย่างไร

แท้จริงแล้ว การสังเคราะห์ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงปฏิกิริยาทางเคมีของธาตุต่าง ๆ ที่มาผสมผสานกัน และเกิดเป็นธาตุใหม่เท่านั้น แต่การสังเคราะห์สามารถนำมาใช้ได้อย่างกว้างขวางทั้งในเรื่องของการสังเคราะห์แนวคิด สิ่งของ แนวทางการปฏิบัติ หรือสิ่งใด ๆ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์ ภายใต้อาณัติความหมายว่า การคัดเลือกบางส่วนของสิ่งต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานกันอย่างกลมกลืนจนกลายเป็นสิ่งใหม่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะอย่างชัดเจน

คำว่า สังเคราะห์ จึงมีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “synthesis” ในบริบททางภาษาของสังคมตะวันตก ซึ่งใน Encarta World English Dictionary ได้ให้ความหมายของ synthesis ในลักษณะของ

“กระบวนการในการรวบรวมองค์ประกอบที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็น ความคิด สิ่งของ ฯลฯ ผสมผสานกลมกลืนเข้าไว้ด้วยกันจนกลายเป็นสิ่งใหม่”

อันมีที่มาจากรากศัพท์ในภาษากรีกของคำว่า “sunthesis” หรือ “suntithenai” ซึ่งแปลว่า “การนำมาจัดวางไว้ด้วยกัน”

การสังเคราะห์เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างเป็นปกติธรรมดาในบริบทชีวิตประจำวันของมนุษย์ (Allene Cooper, 1996) อาทิ เมื่อเรียนหนังสือ เราต้องเข้าเรียนในหลาย ๆ วิชา แนวความคิดต่าง ๆ ที่ได้รับการจากการเข้าเรียนนั้น เราจะเลือกรับแง่มุมบางมุมในแต่ละวิชา ที่คิดว่ามีความเหมาะสมกับตัวเราและทำให้เราพึงพอใจ จากนั้นจะนำแนวความคิด (concept) ที่ได้รับจากหลาย ๆ วิชา มาเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบระเบียบตามที่ต้องการหรือตามแกนความคิดหลักที่ตั้งไว้ กลายเป็นลักษณะเด่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะทางความคิดของเรา เป็นการสร้างความเป็นตัวตนของเราขึ้นมาให้มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ ซึ่งจะสำแดงออกผ่านอิริยาบถต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน หรือแม้กระทั่งในการทำรายงานวิจัย ทำโครงการเสนอต่อผู้บริหาร ฯลฯ เราจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากหลายแหล่ง อาทิ หนังสือ หนังสือพิมพ์ การสัมภาษณ์ ข่าวสารต่าง ๆ ฯลฯ นำมาร้อยเรียงและเชื่อมโยงข้อมูลเหล่านั้นอย่างเป็นระบบระเบียบในรูปแบบที่เราต้องการ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมต่อไป

การสังเคราะห์ถือเป็นเครื่องมือทางความคิดอันหนึ่ง ที่สามารถสร้างมุมมองที่มีลักษณะเฉพาะของตัวเราขึ้นมา ทำให้เราสามารถนำเสนอสิ่งต่าง ๆ ตามที่ต้องการ และเป็นการยกระดับทางความคิดของตัวเราให้อยู่ในฐานะ ผู้แต่ง/ผู้ประพันธ์ (Allene Cooper, 1996) หรือเป็นผู้ริเริ่มและนำเสนอสิ่งใหม่ ๆ เพราะว่าเราได้ตกอยู่ในสภาพเป็นผู้รับข้อมูลแต่ฝ่ายเดียว แต่เราสามารถให้การสังเคราะห์เป็นเครื่องมือในการสร้างสิ่งใหม่ ๆ นำเสนอต่อผู้อื่นและตัวของเราเอง ด้วยเหตุนี้ การสังเคราะห์จึงนับได้ว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในโลก

ลักษณะของการสังเคราะห์

“ถักทอ” หรือ “หลอมรวม” องค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อให้ได้สิ่งใหม่ ภายใต้โครงสร้างเดียวกัน

การสังเคราะห์เป็นการรวบรวมประเด็นทั้งหมด แล้วเอามาสกัดเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาถักทอหรือหลอมรวมกันใหม่ ไม่ได้เป็นการนำข้อมูลมาเรียงกันไว้เฉย ๆ แต่เป็นเหมือนการจับข้อมูลเหล่านั้นใส่ไว้ในเตาหลอมเพื่อหลอมรวมเป็นสิ่งเดียวกัน หรือเหมือนกับการนำวัสดุมาถักทอให้เป็นพรมผืนเดียวกันภายใต้โครงเรื่องเดียวกัน สิ่งที่ได้จากการสังเคราะห์จะกลายเป็นสิ่งใหม่ ที่มีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติเฉพาะเจาะจงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ยกตัวอย่างเช่น

ภาสิทา เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน (เอ็นจีโอ) ทำงานด้านการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ได้รับมอบหมายให้จัดงานสัมมนาเรื่อง “อนาคตเด็กก่อนวัยเรียนควรพัฒนาไปในทิศทางใด” เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทำงานด้านเด็กทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และจากประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ทั่วไป ร่วมกันหาแนวทางการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในอีก 5 ปีข้างหน้า ในงานมีวิทยากรมาบรรยาย 5 คน แต่ละคนต่างเสนอแนวทางแก้ปัญหาในมุมต่าง ๆ หนึ่งเดี๋ยวก่อน ในวันนั้นมีคนเสนอความคิดเห็นจำนวนมากกว่า 10 คน ความคิดเห็นเหล่านี้ล้วนมีความหลากหลาย และมีหลายประเด็นที่ซ้ำกัน อีกทั้งการที่ต่างคนต่างแสดงความคิดเห็น ทำให้ความคิดเห็นเหล่านั้นกระจัดกระจาย ไม่เป็นหมวดหมู่เดียวกัน

ภาสิตา ทำหน้าที่สรุปรายงานการสัมมนาครั้งนี้ เธอเห็นว่า หากเธอเป็นเพียงผู้พิมพ์ข้อเสนอของแต่ละคนลงไป ข้อมูลที่ได้จะกลายเป็นเพียงข้อมูลดิบที่ไม่สามารถนำไปใช้ได้ เพราะอ่านเข้าใจยาก เป็นเพียงความคิดเห็นที่เรียงต่อ ๆ กัน ไม่ได้จัดเป็นหมวดหมู่ ไม่ตรงประเด็นบ้าง ขาดการลำดับความคิดอย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงกัน และไม่สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายได้

ดังนั้น ภาสิตาจึงได้ทำการสังเคราะห์ความคิดเห็นของทุกคนที่ได้จากงานนั้น นำมาจัดทำเป็นรายงาน โดยจัดเรียงเป็นหมวดหมู่ขึ้นใหม่ ภายใต้หัวข้อที่เธอตั้งขึ้นว่า “รายงานการสังเคราะห์ ข้อเสนอแนะยุทธศาสตร์การพัฒนาลูกก่อนวัยเรียน”

มีการลำดับโครงความคิดอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่ความหมายของลูกก่อนวัยเรียน ความสำคัญ เป้าหมายการพัฒนา และยุทธศาสตร์การพัฒนา มีการแบ่งหมวดหมู่ข้อเสนอ หรือยุทธศาสตร์ออกเป็นด้านต่าง ๆ โดยพิจารณาจากข้อมูลทั้งหมด ที่เธอได้รับจากการสัมมนาในวันนั้น

จากนั้น เธอได้นำข้อมูลที่ได้นำจัดลงตามหมวดหมู่ที่ได้ทำขึ้น ข้อคิดเห็นใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นจะถูกตัดออกไป เลือกเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับลูกก่อนวัยเรียนเท่านั้น ข้อเสนอที่เหมือน ๆ กัน เธอจะสรุปรวมเป็นเรื่องเดียว ทำให้ข้อมูลที่กระจัดกระจายมีความเป็นระเบียบ อ่านเข้าใจได้ง่าย และตรงกับวัตถุประสงค์ที่นำเสนอ